

Tác động của cách mạng 4.0 đến ngành kế toán, kiểm toán Việt Nam

 Lê Thủy Tiên*

Nhận: 15/8/2019

Biên tập: 20/8/2019

Duyệt đăng: 26/8/2019

Cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 đang là xu thế lớn trên toàn cầu, với nền tảng là công nghệ số và tích hợp các công nghệ thông minh để tối ưu hóa quy trình và phương thức sản xuất. Sự bùng nổ của cuộc cách mạng này đã và đang tạo ra những thay đổi đột phá trong mọi lĩnh vực của đời sống kinh tế - xã hội, tác động mạnh mẽ đến sự phát triển kinh tế - xã hội ở mỗi quốc gia, trên từng khu vực và toàn cầu. Trong đó, thị trường lao động sẽ phải đối mặt với những thách thức lớn về chất lượng, cung, cầu và cơ cấu lao động.

Trong bối cảnh đó, cũng giống như các ngành nghề kinh doanh khác, kế toán, kiểm toán cũng đang đứng trước những cơ hội và thách thức lớn, đòi hỏi người lao động phải am hiểu về chuyên môn, thành thạo ngôn ngữ quốc tế cũng như kỹ năng mềm. Cơ quan quản lý nhà nước cũng phải điều chỉnh hành lang pháp lý, các cơ sở đào tạo đổi mới phương thức đào tạo để sản phẩm của cơ sở đào tạo có thể đáp ứng đòi hỏi của tình hình mới.

Từ khóa: Công nghệ 4.0; công nghệ số; con người và công nghệ; kế toán, kiểm toán và công nghệ.

Abstract.

The industrial revolution 4.0 has become a big global trend, based on the foundation of digital technology and the integration of smart technologies to optimize processes and production methods. The explosion of this revolution has been creating breakthrough changes, which have a strong impact on socio-economic development in each country, region and global. In particular, the labor market will face major challenges in terms of quality, supply, demand and labor structure. During the Industrial Revolution 4.0 period, like other business sectors, accounting and auditing are also facing great opportunities and challenges, requiring workers to be knowledgeable about their expertise and proficient in international language as well as soft skills. In addition, the state management agency must also reorganize the legal framework. Training institutions have to innovate training methods in order to engage businesses with the institutions' products which are ready to serve the businesses without any retraining requirement.

Keywords: Industrial revolution 4.0; digital technolog; people and technolog;accounting, auditing and technology.

Lợi ích và thách thức với người làm kế toán, kiểm toán

Lợi ích

Lợi ích về thu thập dữ liệu: Ngoài cách thức thu thập thông qua chứng từ, điện thoại, người làm kế toán, kiểm toán còn có thể sử dụng sự hỗ trợ của thiết bị như: máy quét mã vạch, trao đổi dữ liệu điện tử, dữ liệu lấy từ hệ thống khác, chứng từ điện tử. Ngoài nhập

liệu kế toán qua bàn phím, kế toán còn được hỗ trợ kỹ thuật nhập khẩu dữ liệu một cách nhanh chóng.

Lợi ích về xử lý dữ liệu: Việc thiết kế hệ thống thông tin kế toán theo hướng mở cho phép tích hợp các hệ thống khác trong toàn doanh nghiệp như một bút toán thay đổi có thể ảnh hưởng đến hệ thống kế

toán nói riêng và toàn hệ thống nói chung. Ngược lại, xử lý kế toán cũng được cập nhật khi các phân hệ khác thay đổi như: bán hàng, mua hàng, nhân sự, sản xuất... Một số chức năng được thực hiện bằng robot. Các bút toán lập đi lập lại và tốn công sức của con người thì máy móc đã hỗ trợ rất hiệu quả, nâng cao công tác quản trị giảm thiểu sai sót khi làm bằng thủ công.

Lợi ích cung cấp thông tin: Với hệ thống thông tin kế toán, việc cung cấp thông tin hỗ trợ ra quyết định nhanh chóng chính xác trên các mặt: nội dung, hình thức, thời gian, đối tượng cung cấp và sử dụng thông tin. Thông tin cung cấp bao gồm cả thông tin tài chính và phi tài chính. Thông tin được cung cấp thống nhất, đầy đủ và liên tục. Tổ chức dữ liệu mạng mang tính tập trung cho phép cung cấp thông tin ở nhiều mức độ khác nhau. Hệ thống thông tin kế toán cũng thực hiện một cách linh hoạt tùy theo đối tượng và đa dạng về hình thức, đồng thời có thể truy xuất từ nhiều nơi khác nhau nhờ công nghệ điện toán đám mây...

Việc áp dụng công nghệ thông tin vào kế toán giúp cho quá trình kế toán trở nên thuận tiện hơn, giảm chi phí cho doanh nghiệp, tiết kiệm thời gian, sức lực cho quá trình xử lý bằng việc sử dụng các hệ thống quản trị ERP hiện đại, ứng dụng trí tuệ nhân tạo Watson, Robot automation...

* Khoa Tài chính – Kế toán, Trường Đại học Lạc Hồng (LHU)

Thách thức

Cách mạng công nghệ 4.0 diễn ra sẽ tác động đến mọi lĩnh vực trong đời sống kinh tế - xã hội, trong đó lĩnh vực kế toán, kiểm toán không là ngoại lệ. Những tác động này mang tính tích cực trong dài hạn, song cũng tạo ra nhiều thách thức cần điều chỉnh trong ngắn hạn và trung hạn.

Thứ nhất: Thiếu hụt nguồn lao động chất lượng cao

Việc ứng dụng công nghệ số đã và đang làm thay đổi cách thức thực hành nghiệp vụ tài chính, kế toán, kiểm toán, cũng như đặt ra những đòi hỏi những người làm trong lĩnh vực này phải thay đổi và thích ứng. Theo báo cáo “Tương lai của các chuyên gia tài chính” (1), ACCA đã chỉ ra 7 chỉ số thành công cần thiết cho mỗi nhân lực tài chính, kế toán bao gồm:

- Các năng lực chuyên môn và đạo đức (TEQ)
- Kinh nghiệm (XQ)
- Trí thông minh (IQ)
- Tính sáng tạo (CQ)
- Kỹ thuật số (DQ)
- Trí tuệ cảm xúc (EQ)
- Tầm nhìn (VQ)

Thực tế, nhân sự đáp ứng các yêu cầu này còn rất thiếu tại Việt Nam.

Thứ hai, bảo mật thông tin còn hạn chế

Công tác kế toán, kiểm toán hiện nay chủ yếu được thực hiện trên hồ sơ, giấy tờ, bởi thế kế toán viên, kiểm toán viên nếu không am hiểu về công nghệ sẽ khó khăn trong thực hiện các phần hành công việc khi cuộc cách mạng công nghệ 4.0 lại chuyển hóa toàn bộ các dữ liệu đó thành thông tin điện tử.

Thứ ba, thách thức về chi phí đào tạo nhân lực, chuyển đổi số của doanh nghiệp

Doanh nghiệp phải bỏ ra chi phí ban đầu rất lớn để đào tạo lại nhân

viên, thay đổi hệ thống thông tin và phần mềm kế toán cho phù hợp.

Cần phải có sự đồng bộ của chính phủ, các cơ quan ban ngành, nhằm điều chỉnh môi trường kinh tế, pháp luật đáp ứng hội nhập kinh tế quốc tế, các cơ sở đào tạo xây dựng chương trình đào tạo một cách có hệ thống.

Một số giải pháp đề xuất

Đối với cơ quan quản lý nhà nước

Thứ nhất, đầu tư phát triển cơ sở hạ tầng công nghệ thông tin

Đầu tư phát triển cơ sở hạ tầng, công nghệ thông tin một cách đồng bộ, kịp thời, đáp ứng xu thế phát triển của hệ thống số toàn cầu. Trong đó, chú trọng hệ thống an ninh mạng, đảm bảo mức bảo mật cao dữ liệu kế toán, kiểm toán.

Bên cạnh đó, cần nghiên cứu và vận dụng một cách hiệu quả, phù hợp các phương pháp kiểm toán kể cả phương pháp cơ bản và phương pháp kỹ thuật nhất là các phương pháp thu thập, đánh giá bằng chứng kiểm toán, các phương pháp phân tích kỹ thuật trong bối cảnh nghề kế toán sử dụng chứng từ điện tử, công nghệ blockchain, điện toán đám mây...

Thứ hai, có chính sách hỗ trợ các doanh nghiệp

Có hỗ trợ doanh nghiệp trong các chính sách đào tạo nguồn nhân lực kế toán, kiểm toán cũng như xây dựng các hướng dẫn về định hướng và khuyến khích chuyển dịch lao động trong Cộng đồng Kinh tế ASEAN.

Thứ ba, đẩy mạnh hợp tác quốc tế

Tiếp tục đẩy mạnh hợp tác quốc tế, không ngừng phát triển các thị trường dịch vụ kế toán, kiểm toán lành mạnh, bền vững;

Phát triển các hoạt động dịch vụ kế toán, kiểm toán theo xu hướng phát triển của các nước trong khu vực và quốc tế, tạo dựng và mở rộng giao lưu nghề nghiệp.

Đối với các tổ chức, doanh nghiệp cung cấp dịch vụ kế toán, kiểm toán, cần áp dụng đúng chính sách, chế độ quy định của Nhà nước. Đồng thời, đầu tư phát triển đội ngũ nhân viên lành nghề, am hiểu sâu về chuyên môn và có khả năng hội nhập; tăng cường công tác đào tạo phát triển các kỹ năng mềm hiệu quả, hoạt động nhóm tích cực và sử dụng thành thạo công nghệ số theo nhu cầu thị trường...

Đối với các cơ sở đào tạo, bên cạnh việc chú trọng đổi mới chương trình đào tạo theo hướng tiệm cận với chuẩn mực kế toán quốc tế ISA, IFRS; tăng cường giảng dạy ngoại ngữ và ngoại ngữ chuyên ngành để sinh viên có thể chuyển đổi sang bằng cấp quốc tế dễ dàng hơn, cũng cần phát triển nội dung đào tạo giúp sinh viên sau khi ra trường thích ứng kịp thời với thời đại công nghệ số.

Cần thiết lập mối quan hệ giữa các cơ sở đào tạo với các doanh nghiệp trong và ngoài nước. Bởi điều đó giúp cho hoạt động đào tạo và nghiên cứu được gắn kết, giải quyết những vấn đề của thực tiễn, đáp ứng tốt cho yêu cầu của doanh nghiệp.

Đối với kế toán, kiểm toán viên, mỗi cá nhân hoạt động trong lĩnh vực kế toán – kiểm toán cần ý thức được tầm quan trọng của ứng dụng công nghệ trong công việc, để tiết kiệm nguồn lực và gia tăng hiệu quả công việc. ■

Tài liệu tham khảo

[1] Hội thảo “Xu hướng toàn cầu của ngành kế toán, kiểm toán và tài chính & Chiến lược của Việt Nam đến 2020”, ACCA, 20/6/2016;

[2] Hội thảo “Cách mạng công nghệ 4.0 – Thời cơ và thách thức đối với kế toán kiểm toán”, ACCA, 06/7/2018;

[3] Klaus Schwab 2016: *The Fourth Industrial Revolution*, 2016;

[4] Roland Berger, *Think Act Industry 4.0*, 2014.